

Burtur við ognarupppgerðini

Afturat tí baksi, sum fólk nú um dagarnar hefur havt við at útfylla sjálvuppgávuna, skulu tey eisini útfylla eina ognarupppgerð, har tey nágreniliga skulu geva upp, hvussu nógv tey eiga, og hvussu nógv tey skylda, og munurin millum hesi bæði töl svarar so til ognina hjá viðkomandi.

I nógv á hava tey, sum hava sjálvstøðuga vinnu, skula latið ognarupppgerð inn til líkningsvaldið, men undir tí sokallaða sjálvstýrislandsstýrinum varð álagt øllum skattaborgarum hesa skyldu. Grundgevingin fyri ognarupppgerðini er tann, at við at samanbera ognarupppgerðirnar ár fyri ár kundi siggjast, um ognin var økt meira, enn tann uppgivin inntøkan kundi loyva. Var hon tað, so hevði skattaborgarin ikki givið alla sína inntøku upp, og so kundi hann verða »knallaður« við hjálp av ognarupppgerðini.

Sum vituligt er hetta ein skipan, sum krevur nógv arbeiði. Bæði hjá teimum, sum skulu geva upp, og ikki minst fyri tann stovn, sum skal umsita hesa skipan. Tað kundi verið áhugað, at fingið nakað at vita um, hvørt henda skipan er eitt

framstig í strembanini fyri, at allar inntøkur skulu koma undir skatt, men tað má tó vera loyvt einum vanligum skattaborgara at hava eina metan um hette.

Í dag:

Óli Jacobsen
fiskimannafelagsformaður

Min meting er tann, at tað má roknast fyri at vera púra hopis-leyst at áleggja vanligum lön-

takurum hesa skyldu, og úrslitið av hesi skipan kann ikki á nakran hátt svara til tað arbeiðið, sum hon krevur.

Tað er jú so, at hjá at kalla øllum lön-takurum verður inntøkan jú 100% kontrollerað av skattavaldinum. Arbeiðsgevararnir skulu jú geva inntøkuna upp, so hjá fólk, sum hefur fulltíðararbeiði er als eingin møguleiki fyri at halda inntøkur uttanfyri sjálvuppgávuna.

Um tað skuldi hent seg, at onkur hevði kunnað vunnið nakrar túsund krónur, sum ikki verða gívar upp, so hjálpið ognarupppgerðin einki her, tí tað skal eitt frávik uppá nógvur túsund krónur til, áðrenn hetta kann merkjast í ognarupppgerðini.

Um vit tó hugsa okkum til, at onkur lön-takari á ein ella annan hátt hevði fingið eina stóra framhjá inntøku, sum hann vildi hildið uttanfyri sjálvuppgávuna, so skuldi tað verið merkiligt, um hann ikki eisini var so snildur eisini at halda hana uttanfyri ognarupppgerðina, og hetta seinna leður seg lættari gera enn tað fyrja.

Hafturimóti er vitað um menn, sum hava givið ognar-

panelið

upppgerðina upp eftir bestu sannføring, men har onkur mis-skiljing tó er komin fyri. Úrslitið varð, at viðkomandi varð áliknaður stóran eykaskatt, tí hann skuldi havt givið ov lítið upp. Hetta hóast maðurin var vanligur fiskimaður, sum sigldi við føroyskum skipi, og sum tí als ongan møguleika hevði fyri at snýta í skatt. Ikki fyrrenn grannskoðari kom uppi leikin, og aftaná nógv stríð, slapp maðurin undan at rinda skatt av hesi inntøku, sum hann ikki hevði havt, og sum tað ikki á nakran hátt kundi prógvast, at hann hevði havt.

Tað er einki at ivast í, at líkningsráðið hevur nógvur og stórar uppgávur at røkja, og ein av størstu uppgávum ráðsins er at leita fram inntøkur, sum ikki verða uppgívar. Men tað er neyvan nakað at ivast í, at meira høvdi fingist burtúr við at nýta ta arbeiðsmegi, sum í dag verður nýtt til at kanna ognarupppgerðina hjá vanligum lön-takurum, um henda arbeiðsmegi varð nýtt til at kanna tær uppgávur, har einki eftirlit er við, at skattauppgávan er røtt.

Óli Jacobsen

tingnýtt

Nicolina og Jákup Højgaard Simonsen hava sent tinginum bræv viðvíkjandi mjólkaframleiðsluni, sum Eggvirkir í Rytuvík ætla at fara undir. Tey siga m.a., at tað er eingin loysn í vænti, um tey nú ikki fáa somu sømdir sum onnur.

Brævið er eisini sent lógarnevndini hjá lögtinginum, og har verður sagt:

Nicolina Højgaard Simonsen

Tað er bráðneyðugt, at vit nú fáa at vita, um teir menn, sum settir eru at stýra hesum landi, vilja loyva ella forða okkum at gera eitt gott arbeiðspláss í Rytuvík, til gagns fyri landið alt.

Fyri at visa, at tað, vit gera í Rytuvík, verður ikki gjørt fyri persónligan vinnings skuld, vilja vit við hesum skrivi binda okkum juridiskt til fylgjandi sáttmála:

Um lógarnevndin og Føroya lögting innan 10 dagar frá í dag gongur tí umsókn á móti, sum 4 Eysturoyar tingmenn í desember 1975 lögdu inn á ting, vilja vit binda okkum til fylgjandi:

Anarnir av virkinum í Rytuvík binda seg til ikki taka nakran vinning frá virkinum, áðrenn vit hava lokið hesar treytir:

Stílað er soleiðis fyri, at tað almenna veðheldur ikki fyri virkið.

Virkið okkara til almennan grunn hevur latið í minsta lagi eina millión krónur. Hesin grunnur kemur at hava til endamáls at stuðla børnum, ið eru uppvaksin á Føroya Barnaheimi og annars stuðla treingjandi og brekaðum á ymskan hátt.

Vit kunnu skoyta uppi, at vit hesi ár, vit í Rytuvík hava roynt at arbeiða virkið upp, hava ikki tikið lön fyri arbeiði okkara, tvørturímóti hava vit latið tað, vit hava verið før til. Leggjast skal afturat, at vit hefta eisini persónliga fyri ta skuld, til domis fóðurskuld, virkið hevur.

Vit siggja onga loysn, um vit nú ikki fáa somu sømdir sum aðrir.

Vit hava høli, klárt at taka í nýtslu sum karantænustation, liggjandi á vælhóskandi pláss.

Tá vit leingi hava havt kunneika til, at aðrir, uttan nakað hóvastátt, hava innflutt neyt og sett tey millum føroysk, siggja vit tað tí heilt órimligt, at vit skulu forðast í hesum.

Við hávirðing
N. Højgaard Simonsen
Jacob H. Simonsen

Handverk og ídnaður

Gamalt er at tíðin lekir øll sár, at so er kemst ikki uttan um, og er tað eisini gott, men tó álikavæl eru sár sum tykjast vanskilig ella ómøgulig at gróða.

Tað sum eg her fyrst og fremst hugsi um eru avleiðingar av tí tiltaki, Havnar Handverkarafelag tók, tá tað hótti meistara, tí hesin brúkti óorganiserað fólk til fakligt arbeiði.

Hetta forði síðan við sær, at hesin meistari mátti siga hesar ávisu menn upp. Av hesum uppstøð stórt tjak og tos feløg imillum, ja gererelt eisini millum manna.

Orðini sum hoyrdust vóru m.a. at Havnar Handverkarafelag nýtti ósmuliga framerð,

støðgaðu allari útvikling, og lögdu sína keldu hond á vinnulivsins møguleikar — enn tá av landsins hægsta manni var klist inn henda felagsskap. Eg vil í hvussu so er ikki taka meg aftur í at siga, at slík niðurstøða var og er skeiv, og aldeilis villeiðandi.

Grundin til at eg dragi ein part av tí tá aktuella máli fram aftur, er tann skiving man av og á sær í bløðum okkara specielt um handverk og ídnað. I einum av bløðunum, 14. september, er víðtala við ein meistara um framleiðslu innan handverk.

Undir samrøðuni kemur fram m.a., at Handverkarafelagið tey seinastu árin fleiri ferðir hevur

verið eftir honum, og longri frammi í greinini stendur, at ilt er at siggja hví handverkarar skulu krevjast til hetta specialarbeiði. Tað fyrsta eg her beit merki í, er hvussu handverkið verður niðurdempað og bagatelliserað, tað annað, at tað als ikki er satt, at vit hava gingið á viðkomandi meistara sum marran, og sum tað trija, at málið var loyst nakað skjótt aftaná.

Skal ein hava til grundreglu, at um bara eitt arbeiðspláss er nógv nógv automatiserað, er óneyðugt at nýta handverkarar, verður skjótt ikki brúk fyri handverksútbúgving.

Fer ein at kanna eftir, skal tað nokk visa seg, at flest øll arbeiðspláss innan handverk meir og minni eru útstýrd við tølum og maskinum, sum í stóran mun kunnu líkastillast við tey sokallaðu specialu ídnaðarvirki.

Tað er ov illa gjøgnumtonkt, vtngo og skriva, at ein fyrirteka við modernaðum avanseraðum maskinum og harav ein rúgva av el-kontaktum ikki nýtist handverksútbúgvið fólk.

Min metan er tann, at meira skal til enn bara starta eini maskinu, tað má vera so, at viðkomandi, sum arbeiðir við tølunum, ikki bara kann útføra hesa og hasa upp- og innstilling av maskinuni, kanska til fjøll-broytt produkt, men at hann eisini er førur fyri at avlesja eina teknig og skitsu, og annars beherska tey eventuella brek henda maskinan kann koma út fyri.

Her skal sostatt ikki bara rutina til, men so sanniliga ein holl útbúgving. Hesar fortreytir hevur ein handverkarari á sínum øki, eitt annað er at handverkarin skuldi havt møguleika til eftirútbúgving, spesielt við

teimum virðismiklu maskinum, hann dag um dag arbeiðir við.

Tá eg nú eri inni á útbúgving, kann ein ikki lata vera við at spyrja, hvat teir teknisku skúlarnir, við einum byggikostnað upp á ca. 30–40 milliónir kr., skulu nýtast til.

Meiningin má væl vera tann, at hesir skúlarnir inntekna lærlingar og geva teimum útbúgving bæði teoretiska og praktiska á handverksligum basis.

Eitt er tó eyðsæð, at tær broytingar, farnar eru fram í samfelag okkara tey síðstu árin, og sum fyri ein stóran part eru komnar uttanifrá, hava avleiðingar við sær, avleiðingar, sum ikki hugar øllum líka væl, av hesum standast tíðum langar til-ladningar.

Sum øllum kunnugt, er handverkslæran bæði long og kostnaðarmikil, 4 av sinum bestu árum ganga áðrenn sveinaroyndin kann avsluttast, studning fær hann lítlan og ongan, og lönin annars er rættiliga minimal.

Hetta bert fyri at undirstrika, at uppgávan hjá handverksfeløgum eins og øðrum feløgum er at savna okkum saman, verja áhugamál okkara og gera korini so góð, sum yvirhever gjørligt bæði figgarliga og mentunarlaga, til frama fyri limir, land og fólk.

Spell hevði verið, um tey feløg, sum gjøgnum áralangar tíðir hava fjálgað um henda mentunararv, handverkið er, skuldu tagnað.

Lat okkum ikki seta kilar imillum, men við samráðing finna hvønn annan í sátt og senju.

Andrias Poulsen
form.
Havnar Handverkarafelag

Ja, hvørjum skal man trúgva?

Sparið mær frá sitatum, sum blíva blakað í andlitid á friðar-fólki eins og brústeinar blakað-ust í andlitid á politinum?

1968 ella í 1798, ella nær tað var, ið franska kollveltingin var.

Arstølini hava vit lært, líka til spýggjan hevur troðið hálsvelin. Vit hava í skúla lært, at rættið maðurin er hann, ið ikki nýtir tað, ið »oman hálsvelin« er. »Rættið menn«, ið hava loyst síni kompleksir við at gerast lærarar, hava gjørt sitt til at kúga tey veiku børnini líka frá fyrsta klassa og til seinasta. Kynsligu problemini hjá lærarunum sjálvum hava teir vent úteftir móti børnunum, vant tey upp til »rættarmenn«, ella tað vil siga agressiv, bytt og primi-

tívt fólk. Og átrúnaðurin hevur vælsignað hesa vanligu undir-kúging av børnunum, og for-elldrini hava sagt, at alt er í lagi.

Ja, hvørjum skal man trúgva? Eg vil koma við tí uppskoti: Frælsi barnannar er frælsi okkar tjóðs!

Ja, hvørjum skal man trúgva?

Tessvegna: Avtakið fimleikin, svimjingina og allan hin einstaklinga-kúgandi ítróttin, sum drepur børnini í dag (eg havi hoyrt, at sonur mín hevur ov lítlan »murt«, tað er tað, hann fær út úr svimji-undirvisingini!) Tí vil hann ikki meir!

Klakksvíkar-mamma